

Julya Rabinowichová

Ta která jí zemi

V Leově bytě je horko, ne jako v létě, ale jako na poušti, zabalení do prostěradel smažíme se jako beduíni v nehybném, lepkavém vedru. Leova voda ve sklenici je stejně teplá jako vlhkost v našich tvářích. Prostěradlo se mi na hrudi a stehnech krčí a vytváří směrem k nohám postele kopečky. V ranním pološeru působí jako pouštní krajina, bílá duna, ještě jedna, je jich hodně, v nepravidelných řadách.

Měsíc mizí za oblinami země, nebe ještě nelze od obzoru rozlišit, trochu světlejší modrá s příslibem ještě víc spalujícího vedra. Někde zaskučí zvíře, dlouze a chraplavě.

Tohle skučení jsem v Řecku slýchávala často, na plážích, na nichž jsem přespávala, žily celé smečky zdivočelých psů, hladových a cizích jako já, a stejně tak zahnaných. Vydání na pospas a ustrašení, slili se brzy v jeden velký celek s mnoha tlamami a očima a ušima a hrabajími tlapami, velká, malá, nasávající a vražedná těla. Někdy se pustili za jinými zvířaty a stávalo se prý, že napadli i člověka.

Spávala jsem tenkrát často na pobřeží a neměla jsem z nich strach; cítila jsem, že jsem víc součástí jejich smečky než někteří z těch psů. Jednou jich pár přišlo jako staří známí až k místu, kde jsem ležela, obezřetně, s upřeným pohledem a nastavenými ušima, ale nebyli nepřátelští. Objevili se bez hluku na pahorku, temné obrysy proti temnému nočnímu nebi, tam, kde nebyli, zářily intenzivně bílé body. Hvězdy.

Na řeckých plážích pálí písek pod chodidly už v ranních hodinách, v poledne je již tak rozpálený, že jsem měla strach o své plastické sandály, bála jsem se, že je budu muset stáhnout ze své kůže jako druhou páchnoucí a pestrou pleť. Chci ze sebe stáhnout Leovu doutnající kůži, než se na mě úplně přilepí, zavře mi póry, než bude můj pach odporný stejně jako ten jeho, který je tu pořád, v jeho potu, v jeho dechu, v doteku, přebujelém a snažícím se na mně vyrůst, uzdravit se mým prostřednictvím místo mě. V tropickém vedru se od něho odtáhnu, on se ke mně přivalí, šeptá a vydává zvuky připomínající zvíře nebo kojence. Vyhodí ochable ruku jako chapadlo, jen tak tak se stihnu uhnout, ruka dopadne do prostěradlem potaženého prázdna a zničí bílou pouštní krajinu, zpod níž se svižně vyvléknu, poskládám nohy do úhlu a pak se postavím na linoleum, deset červených bodů na pruhované zelené v záři Leovy kulaté lampy.

Odvleču se do koupelny, odvrátím tvář před plochou zrcadla, nechci se teď vidět, ani sebe, ani Lea. Postříkám si studenou vodou šíji, vylovím prášek proti bolení hlavy z taštičky s líčidly, která vystrnadila Leovu už nepoužívanou vodu po holení. Zavřu dvířka skříňky. Vnořím hlavu po krk do umyvadla a otočím kohoutkem. Mé vlasy se začínají ve vlhku kadeřit, obličej se úskočně objeví v pološeru jako tvář Gorgony na Perseově štítu, hbitě uhnu před vlastním pohledem a jsem v bezpečí.

Na balkoně, který vybíhá do dvora, je horko a ticho, začínají se probouzet ptáci. U mříže stojí Leův přeplněný popelník, беру ho a vysypávám dolů do dvora, zdvihá se větřík a odnáší popel k sousednímu balkonu. Vzhlednu, je mlhavo, nelze rozeznat jedinou hvězdu, pode mnou žádný písek ani zvířata. Stojím v tichu, čekám a zjišťuju, že naslouchám Leovu dechu, a když nic neslyším, přepadá mě nepopsatelný neklid a záměrně hodím popelník na podlahu, aby zazvonil a nadělal hluk, ale pořád nic neslyším, chvíli tedy počkám, pak se vploužím zpátky do dusného pokoje a položím ucho na Leovu mokrou hrud', ucítím pohyb a uklidním se.

Má záda leží na vlhkých travnatých zádech země, obě jsou povlečena tenkou vrstvou vláhy. Je dusno, i my se potíme, naše vlhkost se dotýká a my se prolínáme, země a já. Opření zády o sebe, jako soupeři v souboji. Na jejím hřbetě nedůvěřivě rozptýlené kmeny stromů jako štětiny, na mých pouze světlé chloupky, neboť je mi přes vlažné čajové teplo vzduchu zima. Máme každá deset kroků, než se k sobě obrátíme a padne první výstřel. Budu podvádět. Budu podvádět jako vždycky, ještě nikdy jsem se nedokázala obejít bez lži, bez klamu, jsem příliš slabá a nedokážu hrát s otevřenými kartami, a dost silná na to, abych se nepotopila, teď ještě ne. Ještě čeká dům. Sestra. Matka. Můj syn.

Přitisknu lopatky silněji ke své sokyni, cítím, jak se na jejím povrchu utváří chládek, cítím na svých zádech drobné hrudky jejího těla, které se uvolnily z jejího nekonečně těžkého celku, o tolik těžšího než já, o tolik většího, nezúčastněného a nelítostného, a přece je to domov. Zavřu oči.

Drž mě pevně. Vezmi si mě zpátky. Ale neposkvrněnou, celou, schovej mě u sebe, vyhlad' mě, proměň, až budu někým jiným, třeba krávou nebo rostlinou.

Mé prsty si hledají cestu travou, netrpělivě je zavrtávám do půdy vedle sebe, nemilosrdně vytrhávám stvolý, až si zlomím nehet prsteníčku, zabolí to jen krátce, ale účinně, zdvihnu ruku k ústům. Na rtech mi zůstanou drobty půdy.

Otevřu oči. Černý chléb domova, myslím si, černý chléb mé matky, napadne mě, který obyčejně o nedělích sama pekla, zabalený do vyšíváního šátku, těžké látky s rudou výšivkou, všechno na ní je těžké, rudé, černé, důvěrně známé, kouřící chléb na masivním dřevěném stole kuchyně, spařený kamenný práh, kouřící ruce nad sněhovou závějí, napůl svěšené, temné oči, temné jako její černý chleba, který láskyplně tiskne ke

své ploché hrudi, každý bochník dokonale oblý, břicho plodné ženy, jejíž plody jsou stravitelné, a nejen to, jsou dobré, ne pokroucené a pokažené jako můj život, jako můj syn, na kterého teď dává místo mě pozor, protože někdo musí domů přinést peníze a protože je oba těžko snáším. Dlouhé, hladké vlasy spletené do uzlu, na spáncích už dávno prosvítá kůže, rudé náušnice ve stejně tak průsvitných malých uších.

Dostávám hlad, náhlý a obrovský, odtrhává mě od země, z trávy, staví mě na nohy, je mi z něj zle, nade mnou slunce, louka se točí, kaleidoskop zelené a žluté, na kraji louky temná linie kaštanů, které se plynule otáčejí s ní.

„Chceš kafe, Leo?“ zapěju z kuchyně, zatímco prsty se přehrabuji v zásuvce, ruce se mi chvějí a musím se hrozně soustředit na to, abych nebyla roztržitá a on neslyšel, jak to cinká.

„Kde jsi?!“ křičí Leo odněkud z bytu, v pološeru, neviditelný. Má zastřený hlas, nedokážu ho lokalizovat.

„Hned,“ volám, v zásuvce jsou jen nespočetné krabičky jeho léků, polovina z nich bobtná ven, špatně poskládané příbalové etikety, prázdné obaly od pilulek, pestře zabalené kondomy, balíček cigaret.

Opatrně zásuvku zavřu a zaměřuju se na jeho baloňák, který visí přes židli vedle kuchyňského stolu. Je pěkně srovnaný přes opěradlo, ne jen tak pohozený jako moje bunda, černé záhyby měkké, lehké látky, zpod níž vykukuje hnědá bota s nizoučným ošlapaným podpatkem. Měla bych zajít k obuvníkovi. Měla bych zajít k lékaři. Už několik dní mě souží palčivé bolesti v podbřišku, chci je jemným tlakem rukou zahnat zpátky do těla, dovnitř, a pak pryč.

„Přijdu hned,“ lžu. Má pěstěná ruka mizí v hlubokých kapsách jeho pláště, vklouzávám do jeho tajemství, které bych chtěla bezpodmínečně provětrat, rýpu a hrabu se v něm, jako by se chtěl rýpat a hrabat on ve mně, kdyby ještě mohl. Nahmatám zapalovač, papírový kapesníček, drobné. Druhá kapsa je prázdná. Krátce se napiju z jeho šálku studeného kafe, který ještě stojí na kuchyňské lince, malý zbytek tmavé kaluže, sedlina na dně. Budu-li mít štěstí, už zase usnul. Pera v posteli skřípou, převaluje se ze strany na stranu. Jestli si dal klíče do kapes u kalhot, budu muset počkat, až přijde noc, na zvuk, s nímž si rozepíná horní knoflík, na šustot džínoviny sklouzávající po jeho silných stehnech, na jeho upocené teplo na mém břiše, na má záda, na pisklavý zvuk, který mu vychází z hrdla, když konečně usne. Proklepu jeho bundy, starou uniformu, dívám se pod hory starých, vlhkých novin, které pokrývají podlahu. V rohu stojí osiřelá bedýnka pro kocoura, ten už je pryč, Leo ho nechal odnést k rodičům, i když ho zvíře za bezesných nocí uklidňovalo. Jsem levné zvíře, které se užíví samo. Přepadne mě nedefinovaný pocit, nesmyslně zůstanu stát celá napjatá v předsíni v polotmě, bezmála

jako má matka v té naší, když jsem zase jednou odcházela, s upřeným pohledem, který nehledá žádný protějšek a ani žádný nepotřebuje, už zase musím tedy myslet na matku, a tudíž nevyhnutelně na syna.

Jestli taky klečí celý zpocený u matčiny postele a chraptivě žadoní a posléze vyžaduje, aby ho vzala k sobě? Ve tmě může být pravda všechno, co mu chtějí namluvit obrazy v jeho hlavě. Jestlipak se probudí ze svého vždy lehkého spánku v naději, že dech na jejích lících by mohl být dech jejího muže, konečně, a jak dlouho to může trvat, než ji zklamání zcela probudí a sny ji definitivně přenechají reálné tmě kolem její postele, v které je jen můj syn a ona, jinak nikdo. Podívají se na sebe, upřeně, vidím, jak se na sebe upřeně dívají, ve tmě, ještě dávno nenastalo svítání, ve zlostném strachu, s jistotou, že tohle není dobře, tohle zklamání, to přece nehledali, ale nemůžou bez toho dál, on lapen ve své touze, ona ve své naději, spojení svazkem, který jim já vnucuji svou stále znovu se opakující nepřítomností. Venku štěká pes, asi ten od sousedů, vzbudilo ho zřejmě prásknutí dveří od dětského pokoje, dunivé kroky po chodbě, protože nemůže najít vypínač, ve svém neklidu se nedokáže orientovat a naráží do našich starých selských skříní. Vidím se, jak stojím vedle něho, v té temné chodbě mezi pomalovaným selským nábytkem, pod bosými chodidly hrubý běhoun s vetkanými červenými kohouty, vidím se, jak mu znaveně pokládám hlavu na rameno. Voní tak intimně jako nic na světě, ještě cítím vyzvracené mateřské mléko v koutcích jeho úst, složím mu vši vahou hlavu na rameno a řeknu: „Kdy konečně umřeš.“

Leův byt má dvě velká okna, naproti zdi domu na druhé straně úzké uličky. Tramvaje staví přesně před vchodem do domu, jejich pronikavé brzdění budí Lea každou noc ze spánku, o nějž se snaží a snaží a většinou marně, když by ho potřeboval, zrána je zase omámený spánkem, který ho teď o to víc svírá, vysmívá se mu, že se za ním honil polovinu noci a stejně zůstal jen pouhým sběratelem, lovcem minut počítajícím hodiny, přebírajícím hračky, hnidopichem.

„Můj spánek,“ říká, jako by ho zdědil, smluvně nabyt či si ho pronajal, a teď ho o něj šidí, každý den znovu, což ho očividně rozčiluje, jako každého, koho neprůhlednými lumpárnami okrádají o veškeré jmění. Učí se, jak upadnout do hlubokého spánku, který už jen jen přijít, a jako každý, kdo se svému koníčku oddává s vášní, nechce být přitom rušen. Hodiny proleží na zádech, ruce položené chvíli zbožně, chvíli majestátně přes vysoko vystupující pahorek břicha na prsou, na nichž se jako drobní, vlhčí hádci kadeří šedožluté chlupy.

Jednou hledí hodiny do stropu, pavučiny v rozích jsem vymetla, aby mu nic z toho, na co se dívá, nepřipomínalo rozklad, zůstaly sluncem ozářené obrysy lustru, který si odnesla jeho bývalá žena. Pozoruje opotřebovaný kabel, který se vine

z nepravého štukového nádoru na stropě, prázdný bílý kroužek závěsu, drobné otřepení, které se uvolnilo z pletiva kabelu. Rozsvítí stolní lampu, kterou jsem mu postavila na noční stolek. Pak zaměří pohled na odulé nohy vyčuhující zpod pokrývky. Široké rýhované nehty. Hodně času tráví vleže. Jeho život probíhá v krátkých dávkách mé pozornosti a rozvleklých časových ostrůvcích mezi nimi. Často volají jeho rodiče, a on jim to pokládá nebo to ani nezvedne. Chtěli by si ho odvést, chtěli by ho odvézt do nemocnice, odnést si do bezpečí jeho spořitelní knížky, chtějí mě přistihnout při tom, jak z jejich syna vysávám poslední zbytky, ale já jsem jako každý vampýr opatrná, Leo je vůči nim agresivní a oni často stávají před zamčenými dveřmi a marně a beznadějně zvoní.

Okna Leova pokoje jsou obrácená do uličky, temné a úzké, chráněná světlými pavučinkami háčkovaných záclon. Vážím si klidu, který mi Rakušané před svými zájmy dopřávají, raději pozoruju zarudlou vánoční hvězdu v bílém květináči se zlatou obrubou, než abych musela dbát jejich zlomyslností, které sobě i ostatním denně provádějí. O to víc mě dokáže rozvzteklit agresivní předvádění domnělých intimit, jak je rádi předvádějí Leovi sousedé v bytě šikmo naproti. Tohle producírování je laciné, nikdo je k tomu nenutí ani nemají důvod, je to tak zavrženíhodné, až mi stoupá žluč do hrdla a rozleptává je satanově žlutou barvou. Už zdálky rozeznávám jejich okna, ke straně odtážená zelené pásy textilií, jejich pohybuující se nahá těla, vím, že čekají jen na to, aby Lea s jejich provokující funkcionalitou zahanbili, a vím, že bych v tu chvíli dokázala zabít, trhat jako nějaká příšera, házet po nich zkažená vejce a za nimi Leovu záchodovou štětku jako jitřenku. Mohla bych se tam nedívat. Ale na to je specialistka moje matka, ne já. Kopulující pár se šklebí. Pravděpodobně mě oba považují za manželku nějakého měšťáka, už trochu odkvetlou, se stovebním spořením a kosmetičkou za rohem, která mě zbavuje dámských chloupků. Vsazena do rámu Leova okna, Leova života bych byla neškodná, krotká, měšťanská. Mé krátké dechové pauzy, jako dočasná místa oddechu, úplně jiná než odpočívadla na mé cestě, rozptýlená po dálnicích a na předměstích průmyslových městeček. Když večer opustím dům, abych dala dohromady peníze, na které čekají tři lidi, nevystavuju se nikdy bezdůvodně na odív.

„Leo,“ zeptala jsem se tedy pokrytecky, „Nechceš si se mnou zahrát šipky?“

Leo se vzepře na lokti ze svých mnoha podušek, jeho podnos s prázdným nádobím se nahne ke straně, zachytí už jen šálek, talíř, z kterého právě dosrkal boršč, sletí s lomozem na zem a z něj se vysypou nedojedené kousky řepy, přesné temně rudé kostičky. Popadají jako malé kvádry na obrovskou šachovnici ze dřeva, a já mám chuť hrát, ještě víc než předtím.

„Tady?“ podívá se na mě v rozpacích. „Už dva roky jsem nehrál,“ říká, „odkud víš, že jsem to vůbec někdy hrál? Nic jsem ti o tom neříkal.“

Proklínám svůj hněv, který mě strhává k nekontrolovaným akcím. Jistěže mi o tom nic neříkal, jako mi nic neříká o tom, co souvisí s jeho bývalou ženou, tahle kapitola jeho života sice ještě není uzavřená, ale dobře uzamčená. Tak dobře jako přihrádka v jeho prádelníku, kterou jsem za svých toulek po bytě dávno objevila, stejně jako klíč, který schovává ve svém bývalém psacím stole, jenž zmučoval do hotového skladiště. Každý den mi znova vykládá, že dneska se do toho pustí a uspořádá ho, aby mohl konečně dál vést svou pracovní korespondenci, aby se mohl vrátit do své kanceláře, do svého služebního auta. Do svého světa, na míle vzdáleného tomu mému.

Nepředstavil mě jedinému ze svých známých, slyšela jsem, jak sousedovi z poschodí nad námi vykládá, že jsem levná uklízečka, a taky vím, že předpokládal, že bych mu nerozuměla, protože mluvil tiše a silným dialektem.

Ale já slyším velmi jasně. Pokouším se porozumět všem jeho kontaktům s vnějším světem, katalogizovat je a odhadovat, veškerá pomoc, které se mu zvnějšku dostává, mě činí nepotřebnější a ohroženější. Přistihuju se, že žárlím na tyhle pokusy uniknout, které jsou naprosto neškodné: jeho sousedé to vědí, ještě než jsem přišla, stěžovali si u domovní správy na zápach vycházející z jeho bytu, aniž mu jakkoli pomohli nebo ho informovali o tom, co chystají.

Říkám si to pořád znova, a přesto se mě občas zmocňuje lehký neklid, který mě honí po Leově bytě, nutí mě procházet si Leovy telefonní hovory, jeho poštu. Občas dorazí pohlednice s přáním brzkého uzdravení, zprvu jich bylo hodně, později chodily řidčeji, otvírám je, čtu a ničím. Některé zase opatrně zalepím a dávám mu je, když se mi chce. Diví se, že jeho bývalá žena o sobě tak dlouho nedává vědět, nemůže uvěřit, že na něho kolegové zapomněli. Jako vždy v takové situaci na to trpělivě a mateřsky odpovídám, něžněji než kdy bývala má vlastní matka, která mi zchlazovala čelo mnohem hrubšími pohyby, když drhla náš práh, a hrubé zchlazování mého čela bylo ještě něžnější v porovnání s ranami, které jsem schytávala zezadu, nečekaně, a o to víc mě ponižovaly. Okamžitě zase cítím její ruce na mém těle, vznášejí se nade mnou jako dirigetova taktovka, rány dopadají se stejnou přesností, a už tancujeme podle její muziky, jedno kolo a pak další, až mě to v jednu chvíli dokonce začne bavit a dělám věci, o nichž vím, že skončí dalším výpraskem, protože jí chci dokázat, že je mi to fuk a že jsem vyhrála.

Ruce dětí a i moje ruce teplé, hladké, společné, já vyjmuta z čistoty rodičovského

domu, sloučena se všemi pasáčky koz a hus z vesnice. Křičíme, smějeme se, připíjíme si a válíme se ve špíně, opékáme se v písku, zpod bříšek našich prstů stříká teplá voda a všem bez výjimky kropí tváře pihami, a konečně jsme všichni letně bezstarostná, hlučící bytost, desetkrát větší než dospělí a dvacetkrát tak hluční. Pevně zavírám oči, kůže děvčete ze sousedství, které znám jen zpozzdálí, protože nesmím vycházet z domu, o mě lehce zavadí a je sametová.

O to neočekávaněji mě zasáhne cílený a silný úder do zátylku. Spodní čelist udeří vši silou o horní, zuby cvaknou o sebe. Hlasy nakrátko setře šum, který v mých ústech slaně zmokvá. O několik minut později sedím u našeho kuchyňského stolu, zatímco mě beze slov rychlými pohyby omývá horkou vodou a já vyplivuju zbytky mýdlového louhu do kapesníku. Nepláču. V puse shromažďuju odporně chutnající tekutinu, převalím ji jednou zleva doprava a zpátky a nechám ji pak zkapat do narůžovělého papíru, zatímco ručník z hrubě tkané látky zanechává na mých prsou planoucí skvrny, které se rozsvěcují mezi pohyby mé matky, jako by mě pomalovávala. Rudou barvou ikon.

„Zahraj si se mnou, Leo,“ vyzývám ho ještě jednou. Našla jsem sice terč, ale ani jednu šipku, v zamčené zásuvce ani v jiné, a nechci vydávat peníze za věci, které mi kromě jednorázového potěšení nic nepřinesou.

Leo se nejspíše usměje, zná mě jako básníka a obstarávající, ale ne jako hravou bytost.

„No já nevím,“ zamumlá a odhazuje příkrývku stranou.

Zpod ní se vyvalí záplava tepla, tu vůni už důvěrně znám a nevdá mi. Přistihnu se, že mi napomáhá se za dlouhých, neúnavných nocí přece jen ponořit do spánku, propadnout se ztěžka jako kámen Leovými pažemi, které kolem mě klade, polštáři a matrací s gumovou podložkou, železobetonovým skeletem domu a asfaltovou silnicí do hluboké, měkké půdy, která mě konečně zachytí.

„Pověz, kde ty šipky jsou,“ povzbuzuju ho a něžně ho hladím po kůži.

Leo mě obejmě paží kolem ramen a plnou vahou se zavěsí na mou páteř. Táhnou ho stranou, až napůl vyhřezl z postele jako střevo z otevřené rány.

„Nevylezu,“ vyráží ze sebe. Zní to, jako by měl slzy na krajíčku, ale vši silou je potlačuje. Neznám lítost, dál s ním cloumám.

„No tak, Leo, pojď. Jde to.“

Nechci věřit, že v té posteli se mnou zůstane ležet až do konce všech dnů, nechci s ním být pod jeho důvěrně páchnoucí dekou zajatá, bez vyhlídky někdy se z tohoto pokoje dostat.

S námahou ho převrátím zpátky do polštářů a jdu hledat.

„V pracovně, v malé krabíčce. V penálu na pera,“ dává mi pokyny.

Krabičku můžu otevřít, až když odsunu stranou hromady novin a pracovních dokladů, rozvírají se přede mnou jako Nastasjiny tarotové karty, bezmyšlenkovitě jeden vytáhnu a na něm stojí: „Vážený pane Brandstengele, už jsme se postarali o Vašeho zástupce...“

Jméno je nečitelné, Leo na dopis postavil šálek kávy, několikrát, záměrně. Obrátím list, podpis je teď nahoře, Leovo jméno dole, převrácené. Leo je teď oběšenec, dopis jako karta, a všechno je jinak.

„Máš to?“ volá Leo ze všech sil ze svého pokoje nemocného, a já neodpovídám, nechám Leovu tarotovou kartu dopadnout na hromadu jeho zbylých příběhů, sáhnu do krabice a najdu penál. Stranu zdobí skateboard, lze ji otevřít zatáhnutím za zip. Vyjmu šipku a spěchám, ten tyátr mě stál příliš mnoho času. Odhazuju penál na zem, prásknu za sebou dveřmi a běžím do předsíně.

„Máš to?“ opakuje Leo, když míjím jeho dveře a spěchám do chodby, k otevřenému oknu, na kterém sedí polonahé děvče a protahuje se na slunci, a jakmile ke mně sklouzne jeho pohled, zamířím, hodím a jen o vlas minu jeho zelené drzé oko. Vykřikne a chytne se za rameno, z nějž trčí od Lea ožvýkané plastické držátko, zrezavělá šipka vězí v kůži, kterou už ztropila malá, karmínově rudá kapka, a já využívám okamžiku a skrčena pod oknem se nehlučně odplížím zpátky na chodbu.